



Warszawa, dnia 9 czerwca 2015 r.

**Opinia do ustawy o zmianie ustawy – Kodeks cywilny, ustawy – Kodeks postępowania  
cywilnego oraz niektórych innych ustaw**

**(druk nr 918)**

**I. Cel i przedmiot ustawy**

Zasadniczym celem ustawy jest, jak wskazano w uzasadnieniu projektu (druk sejmowy nr 2678), wprowadzenie zmian w prawie cywilnym, w zakresie formy czynności prawnych, a także w procedurze cywilnej, w zakresie postępowania rozpoznawczego, spraw o nadanie klauzuli wykonalności oraz w zakresie postępowania egzekucyjnego. Zmiany mają na celu przyspieszenie postępowań sądowych, poszerzenie kompetencji referendarzy sądowych i komorników, uproszczenie niektórych czynności procesowych oraz zmodyfikowanie tych instytucji, które są wykorzystywane przez uczestników postępowań do ich przedłużania. Zmodyfikowane przepisy mają także zwiększyć efektywność postępowania egzekucyjnego. Ustawa stanowi ponadto kolejny etap informatyzacji postępowania cywilnego.

Najistotniejsze zmiany wprowadzane opiniowaną ustawą polegają na:

- 1) przyjęciu zasady odpowiedniego stosowania przepisów Kodeksu cywilnego o oświadczeniach woli do innych oświadczeń (w szczególności oświadczeń wiedzy) – art. 65<sup>1</sup> Kodeksu cywilnego;
- 2) wprowadzeniu nowego typu formy czynności prawnej tj. formy dokumentowej; (zgodnie z dodawanym do Kodeksu cywilnego art. 77<sup>2</sup> do zachowania dokumentowej formy czynności prawnej wystarczy złożenie oświadczenia woli w postaci dokumentu, w sposób umożliwiający ustalenie osoby składającej oświadczenie – np. pocztą elektroniczną, SMS-em);
- 3) dodaniu do Kodeksu cywilnego definicji pojęcia „dokument” (zgodnie z art. 77<sup>3</sup> dokumentem jest nośnik informacji umożliwiający zapoznanie się z jej treścią);

- 4) wprowadzeniu możliwości rozwiązania, odstąpienia od umowy i wypowiedzenia umowy zawartej w formie pisemnej, dokumentowej albo elektronicznej, z zachowaniem formy dokumentowej (art. 77 § 2 Kodeksu cywilnego);
- 5) zrównaniu oświadczenia woli złożonego w formie elektronicznej z oświadczeniem woli złożonym w formie pisemnej (art. 78<sup>1</sup> § 2 Kodeksu cywilnego);
- 6) zliberalizowaniu wymogu formy umowy pożyczki, polegającym na zastąpieniu formy pisemnej formą dokumentową, która nie wymaga złożenia podpisu (art. 720 § 2 Kodeksu cywilnego);
- 7) zmodyfikowaniu zasad postępowania w przypadku złożenia wniosku o wyłączenie sędziego (art. 50-52 Kodeksu postępowania cywilnego);
- 8) doprecyzowaniu zasad wnoszenia pism procesowych za pośrednictwem systemu teleinformatycznego obsługującego postępowanie sądowe oraz dokonywania doręczeń przez sąd za pośrednictwem tego systemu;
- 9) wprowadzeniu wyjątku od zasady jawnego rozpoznawania spraw przez sąd na rozprawie – w myśl dodawanego do Kodeksu postępowania cywilnego art. 148<sup>1</sup> § 1 sąd będzie mógł rozpoznać sprawę na posiedzeniu niejawnym i wydać wyrok bez przeprowadzenia rozprawy, gdy pozwany uzna powództwo lub gdy po złożeniu przez strony pism procesowych i dokumentów, sąd uzna – mając na względzie całokształt przytoczonych twierdzeń i zgłoszonych wniosków dowodowych – że przeprowadzenie rozprawy nie jest konieczne;
- 10) wprowadzeniu możliwości uproszczonego wzywania stron, świadków, biegłych i innych osób na posiedzenie sądowe; zgodnie z dodawanym do Kodeksu postępowania cywilnego art. 149<sup>1</sup> sąd będzie mógł wzywać wymienione osoby w sposób, który uzna za najbardziej celowy, jeżeli uzna to za niezbędne do przyspieszenia rozpoznania sprawy;
- 11) umożliwieniu przeprowadzenia posiedzenia sądowego przy użyciu urządzeń technicznych umożliwiających jego przeprowadzenie na odległość; uczestnicy postępowania będą mogli brać udział w posiedzeniu sądowym, gdy przebywają w budynku innego sądu, i dokonywać tam czynności procesowych, a przebieg czynności procesowych będzie transmitowany z sali sądowej sądu prowadzącego postępowanie do miejsca pobytu uczestników postępowania i odwrotnie (art. 151 § 2 Kodeksu postępowania cywilnego);

- 12) wprowadzeniu możliwości zawieszenia postępowania przez sąd z urzędu jeżeli rozstrzygnięcie sprawy zależeć będzie od wyniku postępowania toczącego się przed Trybunałem Konstytucyjnym albo Trybunałem Sprawiedliwości Unii Europejskiej (art. 177 § 1 pkt 3<sup>1</sup> Kodeksu postępowania cywilnego);
- 13) doprecyzowaniu kwestii przeprowadzania dowodu z dokumentu; w szczególności przesądzono, że przepisy Kodeksu postępowania cywilnego dotyczące dokumentów znajdą zastosowanie do dokumentów zawierających tekst, sporządzonych zarówno w tradycyjnej postaci papierowej, jak również w postaci elektronicznej (art. 243<sup>1</sup>);
- 14) powierzeniu referendarzom sądowym możliwości wykonywania wszystkich czynności w postępowaniu upominawczym (art. 497<sup>1</sup> § 3 Kodeksu postępowania cywilnego), a także czynności w sprawach depozytowych, z wyłączeniem spraw o stwierdzenie likwidacji niepodjętego depozytu (art. 509<sup>1</sup> § 4 Kodeksu postępowania cywilnego);
- 15) poszerzeniu kompetencji referendarzy sądowych w postępowaniu egzekucyjnym (art. 759 § 1<sup>1</sup> Kodeksu postępowania cywilnego);
- 16) przyjęciu zasady, że komornik będzie dokonywał doręczeń administracyjnym organom egzekucyjnym oraz organom podatkowym wyłącznie za pośrednictwem systemu teleinformatycznego albo z użyciem środków komunikacji elektronicznej (art. 759<sup>2</sup> Kodeksu postępowania cywilnego);
- 17) wskazaniu, że na zarządzenie komornika o wezwaniu do usunięcia braków pisma, na zawiadomienie o terminie czynności oraz na uiszczenie przez komornika podatku od towarów i usług, nie będzie przysługiwała skarga do sądu (art. 767 § 1<sup>1</sup> Kodeksu postępowania cywilnego);
- 18) zmodyfikowaniu zasad prowadzenia egzekucji w przypadku zbiegu egzekucji sądowej i administracyjnej do tej samej rzeczy lub prawa (art. 773 Kodeksu postępowania cywilnego);
- 19) doprecyzowaniu przepisów dotyczących sprzedaży rzeczy ruchomych w drodze licytacji publicznej przez komornika (art. 867 Kodeksu postępowania cywilnego) oraz wprowadzeniu przepisów umożliwiających sprzedaż w drodze licytacji elektronicznej (art. 879<sup>1</sup> – art. 879<sup>11</sup> Kodeksu postępowania cywilnego);
- 20) rezygnacji z obowiązku uiszczenia rękojmi w przypadku sprzedaży przez komornika ruchomości oszacowanych na kwotę niższą niż 5 tys. zł (art. 867<sup>1</sup> § 1 Kodeksu postępowania cywilnego);

- 21) zmodyfikowaniu przepisów dotyczących prowadzenia egzekucji z rachunku bankowego (art. 889 i następne Kodeksu postępowania cywilnego),
- 22) uregulowaniu zasad prowadzenia Rejestru Spadkowego; będzie on prowadzony w systemie teleinformatycznym przez Krajową Radę Notarialną; w Rejestrze Spadkowym będą ujawniane akty poświadczenia dziedziczenia, postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku, postanowienia uchylające lub zmieniające postanowienie o stwierdzeniu nabycia spadku oraz postanowienia uchylające zarejestrowany akt poświadczenia dziedziczenia (zmiany w ustawie – Prawo o notariacie);
- 23) określeniu zasad prowadzenia i udostępniania w systemie teleinformatycznym, w szczególności sądom, listy adwokatów i aplikantów adwokackich oraz prawników zagranicznych (zmiany w ustawie – Prawo o adwokaturze), listy radców prawnych, aplikantów radcowskich i prawników zagranicznych (zmiany w ustawie o radcach prawnych), listy rzeczników patentowych i aplikantów (zmiany w ustawie o rzecznikach patentowych), a także wykazu prokuratorów i asesorów prokuratorских (zmiany w ustawie o prokuraturze) oraz wykazu radców Prokuratorii Generalnej Skarbu Państwa (zmiany w ustawie o Prokuratorii Generalnej Skarbu Państwa);
- 24) określeniu zasad dokonywania zajęcia wierzytelności z rachunku bankowego dłużnika za pośrednictwem systemu teleinformatycznego (art. 112c i art. 112d ustawy – Prawo bankowe).

Ustawa wejdzie w życie zasadniczo po upływie 12 miesięcy od dnia jej ogłoszenia.

## **II. Przebieg prac legislacyjnych**

Projekt ustawy stanowiący przedłożenie rządowe wpłynął do Sejmu w dniu 6 sierpnia 2014 r. (druk nr 2678). Jego pierwsze czytanie odbyło się na 74. posiedzeniu Sejmu w dniu 12 września 2014 r., natomiast dalsze prace legislacyjne toczyły się w Komisji Nadzwyczajnej do spraw zmian w kodyfikacjach oraz powołanej w jej ramach Podkomisji Stałej do spraw nowelizacji prawa cywilnego. Podkomisja uchwaliła sprawozdanie w dniu 9 kwietnia 2015 r., zaś stanowisko Komisji w sprawie projektu zostało przyjęte w dniu 23 kwietnia 2015 r. (druk nr 3355).

Na etapie prac sejmowych w szczególności:

- 1) zmodyfikowano definicję dokumentu wskazując, że dokumentem jest nośnik informacji umożliwiający zapoznanie się z jej treścią (projekt wskazywał, że dokumentem jest nośnik informacji umożliwiający jej odtworzenie);
- 2) zrezygnowano ze zmiany, która przewidywała możliwość odstąpienia od przedstawienia sprawozdania przez sędziego sprawozdawcę na rozprawie apelacyjnej;
- 3) wyeliminowano przepis wskazujący kto może być pełnomocnikiem w postępowaniu egzekucyjnym;
- 4) zmodyfikowano przepisy dotyczące prowadzenia w systemie teleinformatycznym listy adwokatów, aplikantów adwokackich i prawników zagranicznych, a także listy radców prawnych, aplikantów radcowskich i prawników zagranicznych;
- 5) odstąpiono od nowelizacji ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych;
- 6) dodano przepis przejściowy, który przewiduje, że w okresie 3 lat od wejścia w życie ustawy, dokonanie wyboru wnoszenia pism procesowych za pośrednictwem systemu teleinformatycznego obsługującego postępowanie sądowe będzie możliwe, jeżeli sądy będą do tego przygotowane pod względem technicznym;
- 7) wprowadzono szereg zmian o charakterze doprecyzowującym przepisy.

W trakcie II czytania, które miało miejsce podczas 93. posiedzenia Sejmu, zgłoszono 11 poprawek, w tym poprawki doprecyzowujące odesłania oraz usuwające niektóre zmiany w związku z orzeczeniem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 14 kwietnia 2015 r. (sygn. akt P 45/12), stwierdzającym niekonstytucyjność instytucji bankowego tytułu egzekucyjnego. Przedmiotowe wnioski legislacyjne zyskały akceptację większości sejmowej. Ustawa została uchwalona na tym samym posiedzeniu Sejmu w dniu 27 maja 2015 r.

### **III. Uwagi szczegółowe**

- 1) Ustawa wprowadza nowy typ formy czynności prawnej tj. formę dokumentową. W myśl dodawanego do Kodeksu cywilnego art. 77<sup>2</sup> do zachowania dokumentowej formy czynności prawnej wystarczy złożenie oświadczenia woli w postaci dokumentu, w sposób umożliwiający ustalenie osoby składającej oświadczenie. Zgodnie zaś z art. 77<sup>3</sup> Kodeksu cywilnego dokumentem jest nośnik informacji umożliwiający zapoznanie się z jej treścią. W związku z tymi przepisami powstaje wątpliwość czy wprowadzenie formy dokumentowej nie będzie powodować praktycznych problemów w dowodzeniu

faktu złożenia zgodnych oświadczeń woli przez strony czynności prawnej. Może również pojawić się problem w zakresie ustalenia osoby składającej oświadczenie woli (w zakresie identyfikacji takiej osoby). Wydaje się, że uczestnik obrotu prawnego może mieć wątpliwość jakie czynności powinien powziąć, żeby skutecznie złożyć oświadczenie woli w formie dokumentowej np. czy wystarczy jeśli wyśle maila, SMS-a, nagra wiadomości na poczcie głosowej, aby skutecznie zawrzeć umowę np. pożyczki (w myśl nowelizowanego art. 720 § 2 Kodeksu cywilnego umowa pożyczki będzie mogła być zawarta w formie dokumentowej), albo wypowiedzieć umowę lub odstąpić od umowy zawartej w formie pisemnej (taką możliwość przewiduje art. 77 § 2 Kodeksu cywilnego).

- 2) art. 50 § 3 Kodeksu postępowania cywilnego (art. 2 pkt 2 noweli) – należałoby rozważyć przeredagowanie przepisu w celu wyeliminowania zbędnego powtórzenia w zdaniu drugim w art. 50 § 3.

**Propozycja poprawki:**

w art. 2 w pkt 2, § 3 otrzymuje brzmienie:

„§ 3. Do czasu rozstrzygnięcia wniosku o wyłączenie sędziego:

- 1) sędzia, którego dotyczy wniosek, może podejmować dalsze czynności;
- 2) nie może zostać wydane orzeczenie lub zarządzenie kończące postępowanie w sprawie.”;

- 3) Dodawany do Kodeksu postępowania cywilnego art. 148<sup>1</sup> § 1 (art. 2 pkt 18 noweli) wprowadza wyjątek od zasady jawnego rozpoznania sprawy na rozprawie. Przepis ten przesądza, iż sąd może rozpoznać sprawę na posiedzeniu niejawnym i wydać wyrok bez przeprowadzenia rozprawy, gdy pozwany uznał powództwo lub gdy po złożeniu przez strony pism procesowych i dokumentów, w tym również po wniesieniu zarzutów lub sprzeciwu od nakazu zapłaty albo sprzeciwu od wyroku zaocznego, sąd uzna – mając na względzie całokształt przytoczonych twierdzeń i zgłoszonych wniosków dowodowych – że przeprowadzenie rozprawy nie jest konieczne. Rozwiązanie zawarte w ustawie powinno zostać poddane ponownej analizie, wprowadza bowiem daleko idący wyjątek od zasady jawnego rozpoznawania spraw, zasady ustności, bezpośredniości i kontradiktoryjności, tj. podstawowych zasad postępowania cywilnego.

Należałoby ponadto rozważyć czy rozwiązanie to nie stanowi naruszenia prawa do wysłuchania i jawnego rozpoznawania sprawy, stanowiącego element prawa do sądu, a tym samym czy nie narusza art. 45 ust. 1 Konstytucji. Jawny charakter postępowania sądowego jest jedną z podstawowych gwarancji prawa do sądu i rzetelnego procesu. Zgodnie z art. 45 ust. 1 Konstytucji każdy ma prawo do sprawiedliwego i jawnego rozpatrzenia sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki przez właściwy niezależny i bezstronny sąd. Należy pamiętać, że w myśl art. 45 ust. 2 Konstytucji wyjątki od zasady jawnego rozpoznania sprawy muszą mieć odpowiednie uzasadnienie, tzn. wyłączenie jawności rozprawy może nastąpić ze względu na moralność, bezpieczeństwo państwa i porządek publiczny oraz ze względu na ochronę życia prywatnego stron lub inny ważny interes prywatny. Trybunał Konstytucyjny dopuszcza co prawda możliwość ograniczenia jawności postępowania na podstawie przesłanek sformułowanych w art. 31 ust. 3 Konstytucji, jednak wydaje się, usprawnienie postępowania sądowego nie jest wystarczającym argumentem przemawiającym za wprowadzeniem tak daleko idącego wyjątku od zasady jawności (nie mieści się w katalogu przesłanek usprawiedliwiających wprowadzenie ograniczenia).

W myśl dodawanego art. 148<sup>1</sup> § 3 strona może w pierwszym piśmie procesowym złożyć wniosek o przeprowadzenie rozprawy, jednakże rozwiązanie polegające na uzależnieniu skorzystania z konstytucyjnie gwarantowanego uprawnienia od sformułowania stosownego wniosku przez stronę postępowania należy uznać za dyskusyjne.

Jak podkreślił Trybunał Konstytucyjny w uzasadnieniu wyroku z dnia 11 czerwca 2002 r. (sygn. akt SK 5/02), ustawodawca powinien zapewnić jednostce prawo do wysłuchania. Jednostka musi uzyskać w szczególności możliwość przedstawienia swoich racji oraz zgłaszania wniosków dowodowych. Istotny element sprawiedliwej procedury sądowej stanowi prawo strony do osobistego udziału w czynnościach procesowych. Ustawodawca może ograniczyć udział stron w określonych czynnościach, ograniczenia takie powinny jednak zawsze posiadać odpowiednie uzasadnienie.

- 4) Nowelizowany art. 505<sup>31</sup> § 2 Kodeksu postępowania cywilnego (art. 2 pkt 47 lit. a noweli) stanowi, że jeżeli pozwany w elektronicznym postępowaniu upominawczym dokona wyboru wnoszenia pism procesowych za pośrednictwem systemu

teleinformatycznego, nie może złożyć oświadczenia o rezygnacji z wyboru wnoszenia pism procesowych za pośrednictwem tego systemu. Przepis ten został sformułowany w sposób niejednoznaczny. Nie wiadomo bowiem czy jego celem jest przesądzenie, że w przypadku jeżeli pozwany dokona wyboru wnoszenia pism procesowych za pośrednictwem systemu teleinformatycznego to na dalszym etapie nie będzie mógł zrezygnować z takiej formy wnoszenia pism, czy też celem przepisu jest wskazanie, że pozwany może wprawdzie zrezygnować z dalszego wnoszenia pism za pośrednictwem systemu teleinformatycznego, jednak oświadczenie o rezygnacji nie może być złożone za pośrednictwem systemu teleinformatycznego (innymi słowy pozwany może złożyć stosowne oświadczenie w inny sposób np. w formie pisemnej). Przyjmując założenie, że intencją ustawodawcy jest, aby pozwany w przypadku dokonania wyboru wnoszenia pism za pośrednictwem systemu teleinformatycznego, był zobligowany do wnoszenia dalszych pism procesowych w ten sam sposób, należałoby rozważyć przyjęcie niżej zaproponowanej poprawki.

#### **Propozycja poprawki:**

w art. 2 w pkt 47 w lit. a, w § 2 wyrazy „nie może złożyć oświadczenia o rezygnacji z wyboru wnoszenia pism procesowych” zastępuje się wyrazami „dalsze pisma w sprawie wnosi wyłącznie”;

- 5) Przepis art. 893<sup>1</sup> § 4 Kodeksu postępowania cywilnego (art. 2 pkt 109 noweli) przewiduje, że komornik jest obowiązany doręczyć niezwłocznie zawiadomienie o zajęciu rachunku bankowego, na który wystawiono dowód imienny wierzycielowi z pouczeniem, że w terminie dwóch tygodni od daty zajęcia rachunku bankowego, na który wystawiono dowód imienny występuje do sądu o umorzenie książeczki oszczędnościowej i zawiadamia o tym właściwy oddział banku, przez doręczenie bankowi w tym samym terminie odpisu złożonego do sądu wniosku w sprawie wszczęcia postępowania o umorzenie książeczki oszczędnościowej. Należy zauważyć, że przepis ten został sformułowany w sposób, który może budzić wątpliwości interpretacyjne. Nie wskazuje bowiem jednoznacznie jaki podmiot (komornik czy



wierzyciel) jest zobligowany do wystąpienia do sądu o umorzenie książeczki oszczędnościowej i powiadomienia banku o tym fakcie.

W celu wyeliminowania wskazanej powyżej wątpliwości należy wyjaśnić jaka była intencja ustawodawcy w tym zakresie oraz rozważyć wprowadzenie poprawki w jednym ze wskazanych poniżej wariantów.

**Propozycje poprawek:**

w art. 2 w pkt 109:

- a) w poleceniu nowelizacyjnym po wyrazach „w art. 893<sup>1</sup>” dodaje się dwukropek,
- b) pozostałą treść oznacza się jako lit. a,
- c) § 4 otrzymuje brzmienie:

„§ 4. Komornik doręcza niezwłocznie zawiadomienie o zajęciu rachunku bankowego, na który wystawiono dowód imienny, wierzycielowi.”,

- d) dodaje się lit. b w brzmieniu:

„b) po § 4 dodaje się § 4<sup>1</sup> i 4<sup>2</sup> w brzmieniu:

„§ 4<sup>1</sup>. W terminie dwóch tygodni od daty zajęcia rachunku bankowego, na który wystawiono dowód imienny, wierzyciel występuje do sądu wnioskiem o umorzenie książeczki oszczędnościowej dłużnika i zawiadamia o tym niezwłocznie właściwy oddział banku, doręczając mu odpis złożonego do sądu wniosku o umorzenie książeczki oszczędnościowej. W razie niedoręczenia odpisu, o którym mowa w zdaniu poprzedzającym, w terminie trzech tygodni od daty zajęcia rachunku bankowego, na który wystawiono dowód imienny, właściwy oddział banku odwołuje wstrzymanie wypłat z tego rachunku, o czym zawiadamia właściciela książeczki oszczędnościowej.

§ 4<sup>2</sup>. W zawiadomieniu, o którym mowa w § 4, poucza się wierzyciela o treści § 4<sup>1</sup>.”;

**albo**

w art. 2 w pkt 109:

- a) w poleceniu nowelizacyjnym po wyrazach „w art. 893<sup>1</sup>” dodaje się dwukropek,
- b) pozostałą treść oznacza się jako lit. a,

c) § 4 otrzymuje brzmienie:

„§ 4. W terminie dwóch tygodni od daty zajęcia rachunku bankowego, na który wystawiono dowód imienny, komornik występuje do sądu wnioskiem o umorzenie książeczki oszczędnościowej i zawiadamia o tym niezwłocznie właściwy oddział banku, doręczając mu odpis złożonego do sądu wniosku o umorzenie książeczki oszczędnościowej. W razie niedoręczenia odpisu, o którym mowa w zdaniu poprzedzającym, w terminie trzech tygodni od daty zajęcia rachunku bankowego, na który wystawiono dowód imienny, właściwy oddział banku odwołuje wstrzymanie wypłat z tego rachunku, o czym zawiadamia właściciela książeczki oszczędnościowej.”,

d) dodaje się lit. b w brzmieniu:

„b) po § 4 dodaje się § 4<sup>1</sup> w brzmieniu:

„§ 4<sup>1</sup>. Komornik doręcza niezwłocznie zawiadomienie o zajęciu rachunku bankowego, na który wystawiono dowód imienny, wierzycielowi z pouczeniem, że wystąpi on do sądu z wnioskiem o umorzenie książeczki oszczędnościowej dłużnika oraz o skutkach niedoręczenia właściwemu oddziałowi banku odpisu takiego wniosku złożonego do sądu.”;

6) Art. 911<sup>8</sup> § 5<sup>1</sup> Kodeksu postępowania cywilnego (art. 2 pkt 116 noweli) – mając na uwadze § 10 Zasad techniki prawodawczej, który przewiduje, że dla oznaczania jednakowych pojęć używa się jednakowych określeń, a różnych pojęć nie oznacza się tymi samymi określeniami należałoby rozważyć wprowadzenie poprawki ujednolicającej terminologię ustawy. Nienowelizowane przepisy art. 911<sup>8</sup> § 1 i 2 posługują się określeniem „podmiot prowadzący działalność maklerską, w którym dłużnik ma rachunek”. Takim sformułowaniem powinien się posłużyć ustawodawca również w dodawanym § 5<sup>1</sup>.

#### **Propozycja poprawki:**

w art. 2 w pkt 116 w lit. a, w § 5<sup>1</sup> po występujących po raz pierwszy wyrazach „podmiot prowadzący działalność maklerską” dodaje się wyrazy „, w którym dłużnik ma rachunek,” oraz po występujących po raz drugi wyrazach „podmiot prowadzący działalność maklerską” dodaje się wyrazy „, w którym dłużnik ma rachunek”;

- 7) W myśl art. 115a § 8 zdanie czwarte ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (art. 3 pkt 23 noweli) organ egzekucyjny przekazuje wierzycielowi przypadające mu należności pieniężne, jeżeli wynoszą one więcej niż 20 zł, chyba że dochodzone należności pieniężne nie przekraczają tej kwoty. Przepis ten, jak się wydaje powtarza dwa razy tę samą normę. Dodatkowo brzmienie przepisu może powodować wątpliwości interpretacyjne, ponieważ nie daje odpowiedzi na pytanie czy organ egzekucyjny powinien przekazać wierzycielowi należności jeżeli wynoszą one równo 20 zł. W celu wyeliminowania zidentyfikowanej nieścisłości proponuje się wprowadzenie poprawki, która przesądzi jednoznacznie, że organ egzekucyjny będzie obowiązany przekazać wierzycielowi przypadające mu należności jeżeli wynoszą co najmniej 20 zł.

**Propozycja poprawki:**

w art. 3 w pkt 23, w art. 115a w § 8 w zdaniu czwartym wyrazy „więcej niż 20 zł” zastępuje się wyrazami „co najmniej 20 zł” oraz skreśla się wyrazy „, chyba że dochodzone należności pieniężne nie przekraczają tej kwoty”;

- 8) W art. 95i w § 1 ustawy – Prawo o notariacie (art. 7 pkt 4 noweli) zasadne wydaje się doprecyzowanie przepisu poprzez wskazanie jakie dane ma obowiązek chronić Krajowa Rada Notarialna.

**Propozycja poprawki:**

w art. 7 w pkt 4, w art. 95i w § 1 wyrazy „tych danych” zastępuje się wyrazami „danych zgromadzonych w Rejestrze Spadkowym”;

- 9) Przepis art. 85 ust. 1 pkt 20 ustawy o komornikach sądowych i egzekucji (art. 8 pkt 5 noweli) przewiduje, że do zakresu działania Krajowej Rady Komorniczej należeć będzie również współpraca z podmiotem prowadzącym system teleinformatyczny obsługujący egzekucję z rachunków bankowych. Należy jednak zauważyć, że zgodnie z art. 112c dodawanym do ustawy – Prawo bankowe, banki prowadzą system teleinformatyczny obsługujący zajęcie wierzytelności z rachunku bankowego. W celu wyeliminowania

ewentualnych wątpliwości interpretacyjnych w zakresie tego czy wymienione przepisy odnoszą się do tego samego systemu teleinformatycznego, proponuje się wprowadzenie poprawki ujednociającej terminologię obu ustaw. Poprawka zapewni także jednolitość w ramach ustawy o komornikach sądowych i egzekucji (art. 39 ust. 2 pkt 9 ustawy o komornikach sądowych i egzekucji w zakresie nazwy systemu teleinformatycznego posługuje się określeniem analogicznym do sformułowanego w art. 112c ustawy – Prawo bankowe).

**Propozycja poprawki:**

w art. 8 w pkt 5, w pkt 20 wyrazy „egzekucję z rachunków bankowych” zastępuje się wyrazami „zajęcie wierzytelności z rachunku bankowego”;

- 10) W myśl art. 20 w okresie 3 lat od wejścia w życie ustawy, dokonanie wyboru wnoszenia pism procesowych za pośrednictwem systemu teleinformatycznego obsługującego postępowanie sądowe oraz dalsze wnoszenie tych pism za pośrednictwem tego systemu będzie dopuszczalne, jeżeli ze względów technicznych, leżących po stronie sądu, będzie to możliwe. Analizowany przepis wydaje się zbyt rozbudowany w zakresie w jakim odnosi się do dalszego wnoszenia pism za pośrednictwem systemu teleinformatycznego. Należy zauważyć, że zgodnie z nowelizowanym art. 125 § 2<sup>1</sup> Kodeksu postępowania cywilnego (art. 2 pkt 7 lit. a noweli) jeżeli dokonano wyboru wnoszenia pism procesowych za pośrednictwem systemu teleinformatycznego, dalsze pisma procesowe w tej sprawie wnosi się wyłącznie za pośrednictwem systemu teleinformatycznego. A zatem jeżeli w okresie 3 lat od dnia wejścia ustawy w życie sąd będzie gotowy do obsługi postępowania w systemie teleinformatycznym i umożliwi stronie złożenie oświadczenia o wyborze wnoszenia pism za pośrednictwem tego systemu to oczywiste jest że dalsze pisma będą wnoszone za pośrednictwem tego systemu. W związku z powyższym proponuje się wprowadzenie zaproponowanej poniżej poprawki.

**Propozycja poprawki:**

w art. 20 skreśla się wyrazy „oraz dalsze wnoszenie tych pism za pośrednictwem tego

systemu”;

- 11) Art. 21 – istotą przepisu przejściowego jest określenie wpływu nowych regulacji na stosunki powstałe pod działaniem dotychczasowych przepisów, a w szczególności rozstrzygnięcie sposobu zakończenia postępowań będących w toku (wszczętych w czasie obowiązywania dotychczasowych przepisów i niezakończonych ostatecznie do dnia ich uchylecia). Innymi słowy rolą przepisów przejściowych jest odpowiedź na pytanie, jaki reżim prawny zastosować do spraw (stosunków, postępowań) zainicjowanych na gruncie „starego” prawa i ostatecznie niezakończonych do dnia wejścia w życie „nowego” prawa, które odmiennie niż dotychczas reguluje kwestie dotyczące wszczętych spraw. Odpowiedź, której udziela ustawodawca, musi być jednoznaczna, tzn. nie powinna ona budzić wątpliwości interpretacyjnych. Adresat musi wiedzieć, jakie rozwiązanie ma zastosować „stare”, „nowe”, czy szczególne – pośrednie dedykowane wyłącznie postępowaniom wszczętym, a nie zakończonym. Ustawodawca nie powinien zdawać się wyłącznie na wiedzę i doświadczenie sędziów i stron postępowania w zakresie interpretacji przepisów. Należy przy tym pamiętać, że prawidłowo sformułowane przepisy przejściowe są warunkiem uznania aktu za spełniający wymóg przyzwoitej legislacji, a tym samym za zgodny z zasadą demokratycznego państwa prawnego.

Przepis art. 21 nie udziela jednoznacznej odpowiedzi, jaki reżim prawny zastosować do postępowań wszczętych, a niezakończonych przed dniem wejścia w życie nowelizacji. W art. 21 ust. 1 ustawodawca informuje, że przepisy Kodeksu postępowania cywilnego oraz ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji, w brzmieniu nadanym opiniowaną ustawą, stosować się będzie do postępowań wszczętych po dniu wejścia w życie nowelizacji. Treść tego przepisu jest oczywista, nie budzi bowiem wątpliwości, że przepisy „nowe” znajdą zastosowanie do tego co nastąpi po dniu ich wejścia w życie. Ustawodawca nie odpowiada natomiast na pytanie, jakie przepisy stosować do postępowań wszczętych przed dniem wejścia w życie nowelizacji. Jak się można domyślać stosując wnioskowanie *a contrario*, ustawodawca mówiąc, że nowe przepisy stosuje się do nowych postępowań, chciał powiedzieć również, iż do postępowań wszczętych przed dniem wejścia w życie nowelizacji należy stosować przepisy dotychczasowe. Jednak nie powiedziano tego wprost, naruszając w ten sposób § 30 Zasad techniki prawodawczej.

Analiza art. 21 ust. 2 prowadzi do wniosku, iż wolą ustawodawcy było, aby część nowych przepisów znalazła zastosowanie również do postępowań będących w toku w dniu wejścia w życie nowelizacji. Jednak podobnie jak w przypadku ust. 1, można się tego wyłącznie domyślać. Ustawodawca wskazał bowiem, iż określone przepisy w nowym brzmieniu należy stosować od dnia wejścia w życie nowelizacji. Przepis art. 21 ust. 2 nie ma wartości normatywnej, ponieważ nie budzi wątpliwości, że przepisy w nowym brzmieniu stosowane będą od dnia, w którym wejdzie w życie przepis „nadający” nowe brzmienie. Wynika to z samej istoty nowelizacji. Zmiana systemu prawnego następuje w dniu wejścia w życie przepisu zmieniającego i od tego dnia stosować należy nowe normy (chyba że ustawodawca postanowi inaczej).

Treść art. 21 ust. 3 prowadzi do wniosku, iż wolą ustawodawcy jest, aby do postępowań wszczętych przed dniem wejścia w życie nowelizacji, pomimo stosowania do nich przepisów dotychczasowych, nie stosowano art. 669<sup>1</sup> § 4 Kodeksu postępowania cywilnego. Oczywiście jest bowiem, że do nowych postępowań tego przepisu nie będzie się stosowało, ponieważ zostanie on wyeliminowany z systemu prawnego.

Podsumowując, należałoby przyjąć, iż wolą ustawodawcy jest, aby w art. 21 ust. 1 wskazać jako zasadę, iż do postępowań wszczętych przed dniem wejścia w życie nowelizacji stosuje się przepisy dotychczasowe, z wyjątkami określonymi w ust. 2 i 3.

Podobne zastrzeżenia można poczynić w odniesieniu do art. 21 ust. 4–10. Nie budzi wątpliwości, iż ustawodawca uchwalając te przepisy dążył do określenia wpływu nowych regulacji na to co zostało zainicjowane przed dniem wejścia w życie nowelizacji.

Mając powyższe na względzie proponuje się przyjęcie niżej sformułowanej poprawki.

**Propozycja poprawki:**

art. 21 otrzymuje brzmienie:

„Art. 21. 1. Do postępowań wszczętych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy stosuje się przepisy dotychczasowe, w wyjątku art. 669<sup>1</sup> § 4 ustawy zmienianej w art. 2.

2. Do postępowań wszczętych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy stosuje się art. 151 § 2, art. 162<sup>1</sup>, art. 177 § 1 pkt 31, art. 235 § 2, art. 398<sup>22</sup> § 5, art. 398<sup>23</sup> § 2, art. 505<sup>19a</sup>, art. 610<sup>3</sup>, art. 626<sup>12</sup> § 1, art. 679<sup>1</sup>, art. 679<sup>2</sup>, art. 759<sup>2</sup> oraz art. 902<sup>2</sup> § 3 ustawy zmienianej w art. 2, art. 63a, art. 67 § 1a i 2a–2c oraz art. 89a § 3 ustawy zmienianej w art. 3, art. 39 ust.

3 ustawy zmienianej w art. 14 oraz art. 83 § 3 i art. 299 ustawy zmienianej w art. 15, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą.

3. Do zbiegu egzekucji sądowej i administracyjnej, który nastąpił przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy stosuje się przepisy dotychczasowe, z wyjątkiem art. 773<sup>3</sup> ustawy zmienianej w art. 2 oraz art. 73, art. 82, art. 94c, art. 96e i art. 96h § 5 ustawy zmienianej w art. 3.

4. Do zbiegu egzekucji administracyjnych, który nastąpił przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, stosuje się przepisy dotychczasowe, z wyjątkiem art. 73, art. 82, art. 94c, art. 96e oraz art. 96h § 5 ustawy zmienianej w art. 3.

5. Do egzekucji z ruchomości, egzekucji z rachunku bankowego oraz egzekucji z wierzytelności z tytułu nadpłaty lub zwrotu podatku, wszczętej przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy stosuje się przepisy dotychczasowe.”;

12) Celem art. 22 jest zagwarantowanie istnienia w systemie prawnym przepisów wykonawczych określających czynności sądu związane z nadawaniem klauzuli wykonalności oraz sposób przechowywania i posługiwania się tytułami wykonawczymi, a tym samym przeciwdziałanie potencjalnej luce w prawie będącej następstwem tego, że nowe przepisy wykonawcze nie zdążą wejść na czas (tzn. z dniem następującym po dniu wygaśnięcia mocy dotychczasowych przepisów wykonawczych). W analizowanym przepisie przejściowym ustawodawca posłużył się formułą „zachowują moc do dnia wydania nowych przepisów wykonawczych“, która uniemożliwi realizację wyżej omówionego celu. Nie gwarantuje ona „ciągłości” przepisów wykonawczych w systemie prawnym. Dniem wydania rozporządzenia jest bowiem dzień wskazany w tytule rozporządzenia (dzień podpisania rozporządzenia przez uprawniony organ), a nie dzień wejścia w życie takich przepisów. Zastosowana w art. 22 formuła jest wprawdzie literalnie zgodna z Zasadami techniki prawodawczej, jednak powszechnie uważa się ją za nieprawidłową. Pogląd ten podziela nie tylko doktryna oraz legislatorzy, ale również ustawodawca, który w tego rodzaju przepisach przejściowych powszechnie posługuje się formułą „do dnia wejścia w życie nowych przepisów wykonawczych”. Potrzebę wyeliminowania błędu § 33 ust. 1 Zasad techniki prawodawczej zauważyli również autorzy projektu rozporządzenia zmieniającego rozporządzenie w sprawie „Zasad techniki prawodawczej” proponując odpowiednią zmianę tego przepisu.

Przepis przejściowy skutkujący luką w systemie przepisów wykonawczych, musi być uznany za niezgodny z wolą ustawodawcy i nieracjonalny. W związku z tym, że czasowe utrzymanie w mocy rozporządzenia jest wyjątkiem od zasady, przewidującej, iż nowe przepisy wykonawcze muszą wejść w życie z dniem wejścia w życie przepisu zmieniającego delegację, oraz przyjmując, że skorzystanie z możliwości (wyjątku) nie powinno prowadzić do sytuacji niezgodnej z intencją prawodawcy proponuje się przyjęcie niżej sformułowanej poprawki.

**Propozycja poprawki:**

w art. 22 wyrazy „do czasu wydania” zastępuje się wyrazami „do dnia wejścia w życie”.

*Iwona Kozera-Rytel*

*Główny legislator*